

γατρός του· ἡ κλίνη, τὸν ἐπ' αὐτῆς θάνατον τῆς μη-
μητρός του· τὸ κάτοπρον τὴν τῆς γυναικὸς του χρῆσιν
ὅτε ἦτο ἀνύπανδρος. Τὰ πάντα ἐσωρεύοντο εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς του, καὶ ἦδη ἡ πῶλησις ἤρχετο. Ἦδη οἱ
ἀκόρεστοι γείτονες, ὠφελοῦμενοι ἀπὸ τὴν καταστροφὴν
του, ἠγόραζον εἰς μικρὰν τιμὴν τὰς ἀναμνήσεις ταύτας
καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἔφερε ταῦτα ὡς ῥάκος τοῦ βίου του·
ἀλλ' αἶφνης ὁ πλειστηριασμός ἐτελείωσε. Κινήσεις τις
εἰς τὸ πλῆθος πλησιάζουσα εἰς τὴν τῆς οἰκίας θύραν
συνέβη καὶ ἕκαστος τῶν παρόντων ἐξέταζεν ἂν συνέβη τι
ἐκτακτον. Δύο χωρικοὶ ὠδεύσαν ταχέως πλησίον τοῦ
Πέτρου.

— Ὁ Πεδρίλλος διέταξε νὰ εἰδοποιήσω τὸν κόμητα
Κορσίνον, εἶπεν ὁ εἰς αὐτῶν.

— Τί ἀπεφασίσθη λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Πέτρος.
Ἄλλ' οἱ χωρικοὶ ἦσαν ἦδη μακρὰν καὶ δὲν τὸν ἤ-
κουσαν.

Διστάσας ἐπὶ τινα χρόνον, ὁ χωρικός ὑψώθη καὶ ὡ-
δεύσε πρὸς τὴν πληθύν. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἔφθανεν ὁ
κόμης Κορσίνος· ὁ Πέτρος εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν
οἰκίαν.

— Ἐλθετε, κύριε κόμη! ἀνέκραξεν ὁ Πεδρίλλος,
ἀνεκαλύψαμεν εἰκόνας ἐκτάκτους, τὰς ὁποίας θέλομεν
νὰ σὰς δεῖξωμεν πρὶν τὰς ἐγγιζόμεν.

Τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸν σκοτεινὸν τόπον ἐν ᾧ ἐκρύβθη
ὁ φυγὰς, ὁ δὲ Πέτρος τοὺς ἠκολούθησε. Τότε εἰς τὴν
λάμπιν τῶν ἀναμμένων καὶ δάδων, ζωηρὸν εἰς τὸ στε-
νὸν τοῦτο καταφύγιον διαχυνουσῶν πῦρ ὁ χωρικός πα-
ρετήρησε πρώτην φερὰν μεγάλας εἰκόνας καλυπτού-
σας τοὺς τοίχους καὶ τὰ διατεχνίσματα. Αἱ πλεῖστα
τούτων ἦσαν ἀπειροκάλως διαγεγραμμένα· ἀλλὰ τοι-
αύτη τέλμη εἰς τὰ διαγράμματα ὑπῆρχε, καὶ τοσαύ-
τη ὑπερῆφάνεια καὶ δύναμις εἰς τὰς θέσεις, ὥστε ἦτον
ἀδύνατον νὰ μὴν ἀναγνωρισθῇ τὸ ἔργον ἐνὸς διδασκά-
λου. Ὁ κόμης ἐστάθη μετ' ἐκστάσεως ἔμπροσθεν τῆς
θαυμασίας ταύτης ἐργασίας· ἦτον δὲ ἔμπροσπράγμων
καὶ κατηνάλωσε μέγα μέρος τῆς ἀναριθμήτου περιου-
σίας του διὰ νὰ συστήσῃ στοὰν πινάκων λογιζομένην ὡς
μίαν τῶν πλουσιωτέρων τῆς Ἰταλίας.

— Πέτρε, εἶπεν ἰδὼν πλησίον αὐτοῦ τὸν χωρικόν,
ὅστις ἐθεώρει μετ' ἐκπλήξεως τὰ καλύπτοντα τὰ τεῖχη
σχεδιάσματα, ἀπὸ πότε ἔχεις ταῦτα;

— Τῇ ἀληθείᾳ ἀγνοῶ, κύριε κόμη· διότι πρώτην
ἦδη φερὰν ὡς καὶ ὑμεῖς βλέπω τὰς ζωγραφίας ταύτας.

Ὁ κόμης ἐθεώρησεν αὐτὴς μετὰ προσοχῆς τὰς θαυ-
μασίας ταύτας γραφὰς καὶ ἀνέκραξε.

— Μὰ τὸν οὐρανόν! εἰς τὴν Ἰταλίαν εἰς μόνος ζω-
γράφος δύναται νὰ ἔχοντο γράψῃ τὰς εἰκόνας ταύτας καὶ
αὗτος εἶναι ὁ Σωτήριος Ρόζας.

— Τοῦτο ἦτο τῷ ὄντι τὸ ὄνομα του, ἐμουρμούρισεν
ὁ χωρικός.

— Τί λέγεις;

Ὁ Πέτρος ἐθεώρησε περίξ αὐτοῦ· ἰδὼν δὲ ὅτι εἶναι
μόνος μετὰ τοῦ κόμητος Κορσίνου, διηγήθη πᾶν ὅτι συνέ-
βη, πῶς εἶχε δεχθῇ ἕνα ὀπαδόν του! Μαζανιήλ, καὶ τὴν
μακρὰν διαμονὴν τοῦ πρόσφυγος εἰς τὸ κεκρυμμένον
τοῦτο μέρος. Ὅταν ἐτελείωσεν.

Ἀναμφιβόλως, εἶπεν ὁ κόμης, αἱ ζωγραφίαι αὗται
τοῦ μεγάλου Σωτηρίου! Πέτρε πληρώνω τὰ χρέη σου
καὶ ἀγοράζω τὴν οἰκίαν σου. Ἀλλὰ ὑπάγε εἰς τὴν
ἐξοχὴν· διότι ἂν μάθωσιν ὅτι ἔδωσας ἀσυλὸν εἰς φυγάδα,
θελεῖς ἐνοχληθῇ.

Τὸ ἐσπέρας ὁ Πέτρος προμηθευμένος μὲ ἀρκετὰ
χρήματα, ὠδεύε μετὰ χαρᾶς, ὁμοῦ μὲ τὴν γυναῖκα του

καὶ τὴν θυγατέρα του Λαύραν, τὴν μεγάλην ὁδὸν τοῦ
Μιλάνου.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Υπὸ Ἑπαρ. Σταματιάδου.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ.

Ἡ Μητροπολιτικὴ ἐκκλησία τοῦ Καρολσβούργου ἐν
Τρασυλβανίᾳ, ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Μι-
χαήλ, πολλάκις λαφυραγωγηθεῖσα σώζει ἐτι λάρνακά
τινα νεκρικὴν· ἐπὶ δὲ τῆς λάρνακος κεῖται ἐκτάδην
ἄγαλμα πολεμιστοῦ φέροντος Οὐγγρικὸν χιτῶνα καὶ
μανδύαν. Τὰ σκέλη τοῦ ἀγάλματος εἶναι ἀποτεθραυσμένα
καὶ ἐκ τοῦ προσώπου ὑπολείπονται μόνον οἱ μακροὶ μύ-
στακες. Καὶ ἡ μὲν ἀριστερὰ χεὶρ σφίγγει τὸν κολεὸν
ξίφους, ἡ δεξιὰ δὲ ἔφερε τὸ ξίφος στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ
ὤμου. Ὅταν προσδελύψῃς τὸ κεκολοδωμένον καὶ βεβη-
λωμένον τοῦτο μνημεῖον. θλίψις καὶ μελαγχολία συ-
νέχει τὴν καρδίαν σου. Ἐνταῦθα, κατὰ τὴν κοινὴν τοῦ-
λάχιστον παράδοσιν, ἔκειτο τὸ σῶμα Ἰωάννου Οὐνιά-
δου τοῦ Κορβίου.

Ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ψυχὴν θεῖς ὑπὲρ τῆς
πατρίδος καὶ τῆς πατρῴας θρησκείας, εἶδε ζῶν μὲν τὰς
δάφνας τοῦ προπληλακίζομένου ὑπὸ τοῦ φθόνου, θανόντος δ'
ὁ τάφος αὐτοῦ ἐτυμβωρυχῆθη καὶ ἡ ἱερὰ κόνις ἐβεβηλώθη.

Ὁ πολύτιμος βίος τοῦ Οὐνιάδου ὑποτιποῖ αὐτὸν τὸν
Οὐγγρικὸν λαόν, λαὸν ἡρωϊκόν, πολεμήσαντα ὑπὲρ τοῦ
Χριστιανισμοῦ πολέμους τεραστίους, οἵτινες λησιμονοῦν-
ται σήμερον.

Ὁ Οὐγγρος προέταξεν αὐτὸν εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἀ-
νατολῆς, πρόμαχον τῆς Εὐρώπης, ἀντιπαλαίων μόνος
ἀλλεπαλλήλως πρὸς τοὺς Μογγόλους, πρὸς τοὺς Κουμα-
νοὺς, πρὸς τοὺς Τούρκους· μετὰ δὲ τὴν ἀποφράδα μάχην
τοῦ Μοχαῆξ ἠναγκάσθη νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ Τούρκικοῦ
ἢ Αὐστριακοῦ ζυγοῦ, ἔχουσε δὲ τρεῖς αἰῶνας τὸ αἷμά του
ὑπὲρ συμφερόντων ἁλλοτριῶν καὶ οὐχὶ ἰδίων.

Ἀς ἀνοίξωμεν ἦδη τὰ χρονικά τῆς Οὐγγρίας καὶ δι-
εξέλθωμεν τινὰς τῶν σκηνῶν ὅσας τὸ ἔθνος τοῦτο πα-
ρέστησεν ἐν τῇ Εὐρώπῃ.

Ἐθνάρχης τῶν Οὐγγρων εἶναι ὁ Ἅγιος Στέφανος·
πρῶτος αὐτὸς τῶν Ἀρπαδῶν ἐχρίσθη ὑπὸ τῆς Ῥώμης
βασιλεῦς· ἦν δὲ ὁ Στέφανος Ἀπόστολος ἐνταῦτ' ὀρη-
σκείας καὶ νομιθεῖτης πολιτείας, καὶ ὡς τοιοῦτο τὸ ὄ-
νομα αὐτοῦ εἶναι μέχρι τοῦ νῦν σεβαστὸν καὶ τίμιον πα-
ρὰ τῷ λαῷ. Ἐβρίψαν δὲ βαθεῖας ρίζας οἱ θεσμοὶ αὐτοῦ,
ἐπεὶδὴ βάσιν ἔλαβον τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα. Κατώρθωσε νὰ
συνάψῃ εἰς σύνδεσμον ἕνα τοὺς εὐγενεῖς τὸν κληρὸν καὶ
τὴν μοναρχίαν ρυθμιζὼν ἑναρμονίως τὰς πρὸς ἀλλήλους
σχέσεις αὐτῶν καὶ διευθύνων πρὸς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν
σκοπὸν τὴν ἐνέργειαν καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν.

Διὰ ταῦτα ὁ Στέφανος κατετάχθη μετὰ θάνατον εἰς
τὸν χορὸν τῶν ἁγίων, καὶ ἡ δεξιὰ του χεὶρ φυλάττεται
εἰς τὴν Βουδαν ὡς πολύτιμον ἱερὸν λείψανον.

Ἀλλὰ πῶς νὰ παραστήσωμεν τὴν ἀπίστευτον λα-
τρίαν τὴν ὁποίαν οἱ Οὐγγροι ἔφερον πάντοτε καὶ φέ-
ρουν εἰς τὸ διάδημα τοῦ βασιλέως τούτου; Αὐτὸ εἶ-
ναι τὸ παλλὰξίον των· ἡ προστασία καὶ ἀρωγὴ τοῦ
τόπου των. Τὸ διάδημα αὐτὸ κατὰ τὴν δεξίαν τοῦ
ὄχλου δὲν εἶναι ἔργον χειρῶν ἀνθρωπίνων· ἄγγελοι ἔ-
τευξαν αὐτὸ καὶ τὸ κατεκόσμησαν μὲ σαπφείρους καὶ
ρουβίνια, καὶ πλῆθος μαργαριτῶν, καὶ προσέτι μ' ἕνα

ὑπερμεγέθη σμάραγδον· ἀλλ' οἱ οὐράνιοι χρυσοχόοι φαίνεται ὅτι δις ἐποίησαν καὶ μετεποίησαν τὸ ἔργον τοῦτο, ἐπεὶδὴ τὸ διάδημα τοῦ ἁγ. Στεφάνου δὲν εἶναι ποσῶς κινονικόν. Ἰσως εἰ ἄνθρωποι ἔλαμν ὑστεροτέρως προσθήκας, κ' ἐφθειραν τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ καλονικὴν καλλονήν.

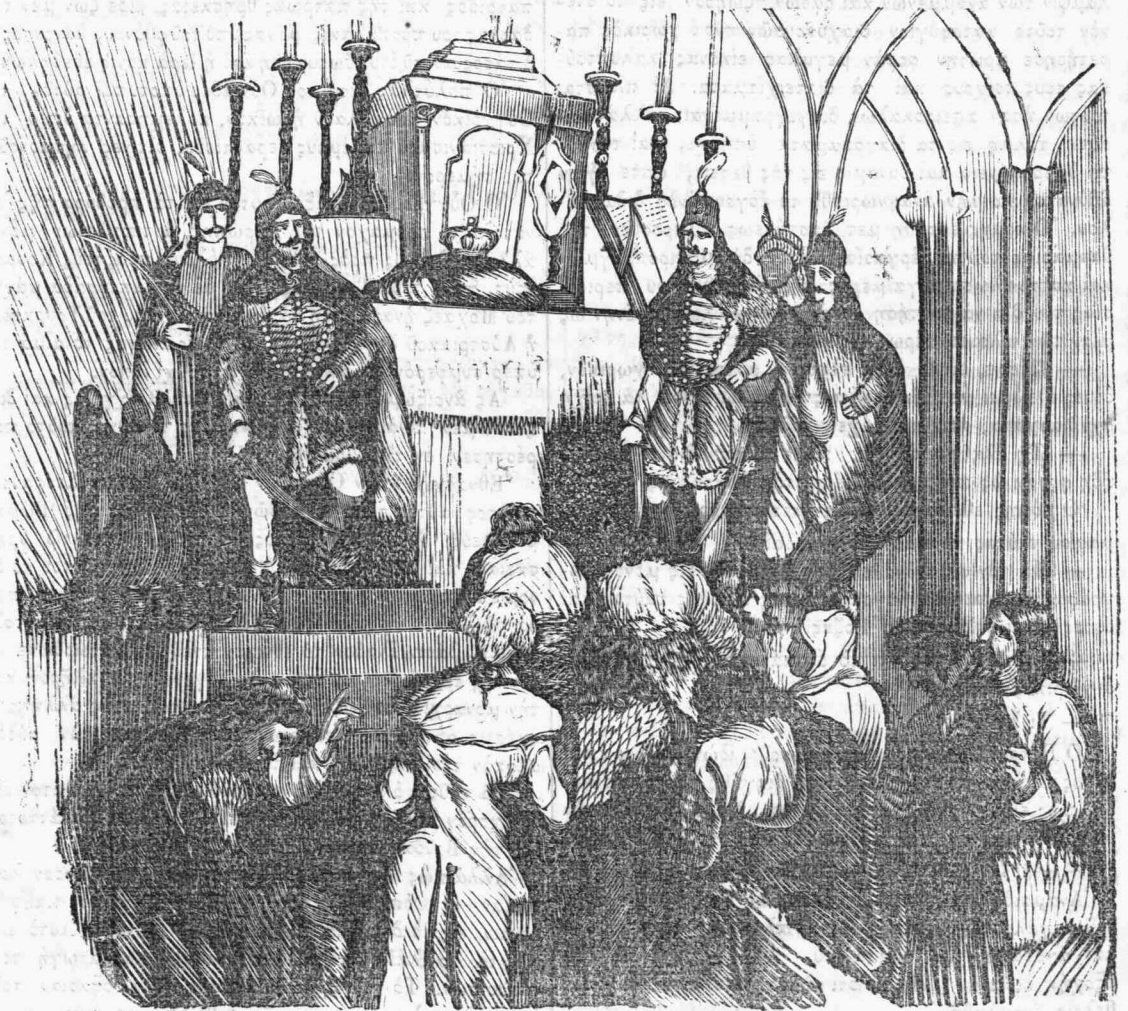
Τόσας δὲ τύχας ὑπέστη τὸ σεμνὸν τοῦτο κειμήλιον τόσων πολέμων ἔγινεν ἀφορμὴ ὥστε ἂν ἠθέλαμεν νὰ διηγηθῶμεν ἕλην αὐτοῦ τὴν ἱστορίαν ἔπρεπε νὰ γράψωμεν Ἰλιάδα ἐλόκληρον μετὰ τῆς Ὀδυσσεΐας. Περιπίπτει ἐκ περιστάσεως εἰς χεῖρας ξένας· πάντες λαὸς καὶ βασιλεὺς ἀναλαμβάνουσι τὰ ὄπλα, ὁ μὲν λαὸς διὰ ν' ἀνακτήσῃ τὸ πατριωτικὸν κειμήλιον, ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν δι' αὐτοῦ παντοδύναμον γοητείαν τῆς βασιλείας. Τισαύτῃ ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ πολέμου τὸν ὁποῖον Ματθίας Κορβίνος ἐκήρυξε κατὰ τοῦ Φριδερίκου Γ'. αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας δτε καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὰς χώρας του.

Καὶ περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος Ἰωσήφ ὁ Β'. βασιλεὺς ἀγαθὸς ἀλλ' ἀδέξιος πολιτικὸς, θελήσας νὰ παιξῇ μετὰ τὰς ἐθνικὰς ταύτας προλήψεις, παρὰ μικρὸν ἤλθε νὰ ἀποτίσῃ ἀκριβὰ τὴν ἀφροσύνην του. Ἐπιβαλὼν χεῖρα εἰς τὸ Ἀγγλικὸν διάδημα μετένεγκεν αὐτὸ εἰς Βιέννην. Τῶν Μαγυάρων ἡ ἀγανάκτησις ἦτον ἀ-ἀπερίγραπτος Ἐπαυσαν νὰ ἐγγράφωσιν εἰς τὰ ἀρχεῖά των τὰ αὐτοκρατορικὰ διατάγματα καὶ τοὺς νόμους. Πᾶσα

ἑα μεταρρύθμισις τοῦ φιλοσόφου βασιλέως ἀπήντα εἰς τὴν Οὐγγρίαν ἀντίστασιν, ὕπουλον μὲν τὸ κατ' ἀρχάς, φανεράν δὲ ἀκολούθως. Ἔως καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ὅσοι ὠφελοῦντο ἐκ τῶν μεταρρυθμίσεων ἐτάχθησαν μετὰ τῶν πολεμίων.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Γκράν ἐγένετο ἀρχηγὸς φαρίας. Ἡ τῆς Οὐγγρίας καὶ Αὐστρίας ἔνωσις ἐκινδύνευε νὰ λυθῇ ἔάν ὁ Ἰωσήφ μὲ πικράν μεταμέλειαν δὲν ἔσπευδε ν' ἀποδώσῃ ὀπίσω τὸ ἱερὸν στέμμα.

Παντοῦ ὤθεν τὸ ἐθνικὸν κειμήλιον διέβαινε λιτανεῖαι καὶ ἑορταὶ ἐδέχοντο αὐτό. Ἐτίθετο δὲ ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπεζῆς πλησίον τῶν ἀχράντων μυστηρίων φρουρούμενον ἀπὸ ἀξιωματικῶν καὶ ἀρχοντας φέροντας ἀκινάκας. Εὐγενεῖς καὶ χωρικοὶ συνέρρον πανταχόθεν ἵνα τὸ ἴδωσι. Ποτὲ, γάρ, εἰς τῶν συγχρόνων πρὸς φίλον του, ποτὲ αἱ Οὐγγριδὲς δὲν ἐπέδειξαν τοιαύτην λαμπρότητα ἐνδυμάτων ὅλαι φέρουσι Οὐγγρικὰς μὲν ἐσθῆτας κυανὰς με περικοσμήματα χρυσᾶ, κεκρυφάλους δὲ, τὰ λεγόμενα καλπάκια, ἐκ βελούδου μαύρου χρυσοκεντήτους καὶ με πτερὰ, ὑποδημάτια δὲ κυανᾶ, πράσινα, κίτρινα ἢ ἐρυθρὰ. Νομίζει τις ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸ κερναβάλιον· Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἡ μουσικὴ καὶ οἱ χοροὶ δὲν παύουν. Ζήτω ἡ Οὐγγρία, ζήτω ἡ Ἐλευθερία! αἱ φωναὶ αὗται ἀκούονται πανταχόθεν. Ὅλαι αἱ εἰκίαι καταστράπτουσιν ἀπὸ φωτᾶ· οὐαὶ δὲ εἰς τοὺς πολίτας ὁσων ὁ πατριωτισμὸς πηγαίνει ὀλίγον παρακάτω! Οἱ βα-

Ἐποδοχὴ εἰς Βοῦδαρ τοῦ στέμματος τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

λοι τῶν οἰκίων αὐτῶν συντρίβονται με λιθεβολισμοὺς ἀνθρώποις. Δύνασθε δὲ νὰ συμπεράνετε, προσθέτει ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐπιστολῆς, ἕως ποῦ φθάσει ἡ γενικὴ χάρα ἡ ἐκ τῆς ἐπανάδου τοῦ γέμματος· καὶ ἐκ τούτου, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θρησκευτικοὶ περιορισμοὶ ἔπαθον ἀνακωχήν. Ὁ ἐπίσκοπός μας ἐδείκνυσε τοὺς φρουροὺς καὶ τοὺς εὐγενεῖς δαίμονον ὅπου παρτέθη κρέας.

Τὴν 21 Φεβρουαρίου 1790 οἱ κατοικοὶ τῆς Βούδας εἶδον ἐρχόμενον τὸ πολυτίμητον διάδημα· ἔπαιον δὲ καὶ τὸ προσεκύνθησαν ὡς ἐνέχυρον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἔθνους· τεθὲν δὲ εἰς θήκην κεκλεισμένην ἐντὸς κιβωτίου σιδηροῦ καὶ σφραγισθὲν με τὰς σφραγίδας τοῦ βασιλέως ὑπ' ὄψιν τῶν μεγάλων ἀξιωματικῶν τοῦ βασιλείου παρακατέθη εἰς τὸ φρούριον. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν Ἰωσήφ ὁ Β' ἀπέθνησκεν ἐν Βιέννῃ.

Τρεῖς αἰῶνας ἡ δυναστεία τῶν Ἀρπαδῶν ἐδασίλευσεν εἰς τὴν Οὐγγρίαν προμαχίσασα γενναίως τῆς γῆς τὴν ὁποίαν κατέκτησε. Οἱ βασιλεῖς Βεΐλας Δ' καὶ Λαδίσλαος ὁ ἐπικαλούμενος Ἅγιος ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς Μογγόλους καὶ τοὺς Κουμάνους. Καθ' ἑκάστην νέα στήθιν βαρβαρικά εἰσέβαλλον εἰς τὰς Οὐγγρικὰς πεδιάδας φέροντα μάχαιραν καὶ πῦρ. Ἀλλ' ὁ χωρικός Μαγυάρος μένει πάντοτε ἀγρυπνὸς στρατιώτης καὶ φύλαξ τῆς αὐτοῦ γῆς, πάντοτε μετὰ τὸ σάκο εἰς τὴν κεφαλὴν, μετὰ τὴν ὑπόδημα καὶ τοὺς πτεριστήρας εἰς τοὺς πόδας, ἐτοιμὸς νὰ πετάξῃ εἰς τὸν μικρὸν μαῦρον ἵππον του, καὶ αὐτὴ του δὲ ἡ σκία εἶναι σκηνὴ πολεμικὴ πηγυμένη καὶ αἰρομένη κατὰ τὴν χρῆσιν. Ἡ δημώδης παραδόσις διετῆρσε μέχρις ἡμῶν τὴν μνήμην τῶν μαχῶν καὶ ἀγώνων ἐκείνων ἐν οἷς αὐτοὺς ὁ θεὸς συνεμάζει μετὰ τὸν Λαδίσλαον κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ τῶν Κουμάνων· καὶ ὁ ἵππος δὲ τοῦ Λαδίσλαου εἶχε λέγουσι θεῖαν χάριν ἐπ' αὐτοῦ ἀτρωτοῦ ὧν.

Ἐπανακίμπωσι, ποτὲ ἐκ μάχης τινος νικητῆς ὁ Λαδίσλαος ἀπαντᾷ ἐπίσκοπον σεβασμιον ὅστις περὶ πρηνῆς εἰς τοὺς πόδας του ἐδέετο μετὰ θερμῶν δακρύων νὰ τοῦ ἐλευθερώσῃ τὴν κόρην τὴν ὁποίαν ἤρπαξεν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Κουμάνων. Καὶ ὁ μὲν ἄρπαξ ἦτον ἤδη μακράν. Ἀλλ' ὁ Λαδίσλαος εἰς μόνην ὑπακούων τὴν φωνὴν τῆς καρδίας του ὁρμᾷ κατόπιν ἐκείνου, τὸν βλέπει, τὸν δεικνύει, καὶ ἤδη πλησιάζει· νὰ τὸν φθάσῃ· ἀλλὰ ματαίως· ἀδάμαστος μαγεῖα ἀναγκαιεῖται πάντοτε αὐτόν· βλέπει τὴν κόρην σπαράζουσιν εἰς τοὺς σιδηροὺς βραχίονας τοῦ ἀγρίου Κουμάνου, θέλει νὰ τὴν βοηθήσῃ ἀλλ' ὁ πρὶν ἀελλόπους ἵππος του δὲν κινεῖται· ὁ δὲ Κουμάνος πάντοτε προχωρεῖ ποτὲ μὲν κύπτων ἐμπρὸς ἐπὶ τοῦ ἐπιπίου του, ποτὲ δὲ στρεφόμενος καὶ κερτόμους ἀπτείνων λόγους πρὸς τὸν βασιλέα, ἡ προσπιζόμενος αὐτὸν μετὰ τὸ σῶμα τῆς κόρης, ὅσας ἐκεῖνος ἔσπου κατ' αὐτοῦ τὸ δόρυ. Τί τὰ πολλὰ; ὁ ἵππος τοῦ Κουμάνου ἦτον αὐτὸς ὁ διάβολος ἐξερעύγων ἀπὸ τῶν βιωθῶν αὐτοῦ φλόγας. Ἀλλὰ φθάσας εἰς βαθὺν κρημνὸν ἠναγκάσθη πλεῖον νὰ σταθῇ· οἱ δύο ἀντίπαλοι συμβάλλουσιν τότε εἰς μάχην, ὁ Λαδίσλαος καταγωνίζεται τὸν καταχθόνιον ἐχθρὸν, τὸν ὠθεῖ κατὰ τοῦ κρημοῦ καὶ σώζει τὴν παρθένον.

Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἡ Εὐρώπη ὅλη ἐδονεῖτο. Πέτρος ὁ ἐρημίτης καὶ ὁ ἅγιος Βερνάνδος μετὰ τὰς ἐθνουσιώδεις διδαχὰς αὐτῶν ἐκάλουν τοὺς ἀνδρείους ἱππᾶτας καὶ τιμαριώτας τῆς Δύσεως εἰς τὸν τάρον τοῦ Χριστοῦ. Τότε καὶ πολλοὶ Οὐγγροὶ ἐτάχθησαν εἰς τὰ ἱερὰ στήθιν ὑπάγοντες νὰ πολεμήσωσι τοὺς ἐχθροὺς, οὓς μετὰ δύο αἰῶνας ἔπειτα ἔμελλον νὰ ἴδωσιν εἰσβάλλοντας εἰς αὐτὴν αὐτῶν τὴν γῆν. Ἀνδρέας ὁ Α'. ἄρας τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ἠκολούθησε μετὰ τῶν ἄλλων ἐπανειλῶν δὲ ἐπονομάσθη ὁ Ἱεροσολυμίτης. Ἀλλ' οὗτος εἶναι γνωστό-

τερος ἐκ τῶν παραχωρήσεων τὰς ὁποίας διὰ τὸ ἀσθενὲς τοῦ χαρακτῆρός του ἐδίασθη νὰ κάμῃ εἰς τοὺς εὐγενεῖς καὶ τὰς ὁποίας συγκεφαλαιωθείσας εἰς τέσσαρα ἄρθρα, ἐσφράγισαν με σφραγίδα χρυσοῦν ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα ἡ χρυστὴ Βούλλα (1222), ἐπὶ ἔτη πρὸ τούτου οἱ βαρῶνοι τῆς Ἀγγλίας ὑπεχρέωσαν τὸν βασιλέα αὐτῶν Ἰωάννην τὸν Ἀκτῆμονα νὰ ἐπικυρώσῃ τὰ δικαιώματά των, τὰ εἰς τὸν μέγαν Χάρτην περιλαμβανόμενα.

Μετὰ τὸν θάνατον Ἀνδρέου τοῦ Πρώτου (1301) ἀπεσβέσθη ἡ ἀρχιφίλος γενεὰ τῶν Ἀρπαδῶν. Εἰς τούτοις ὁ Οὐγγρικὸς λαὸς χρεώσται τὸ φῶς τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ νόμους ὅτινας ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐνομιζόντο ὡς κανὼν νομοθετικῆς σοφίας. Μὴ φανώμεθα δὲ περιφρονηταὶ τῶν ἀρχαίων διότι εἶναι ἀρχαίαι· εἶχον καὶ οἱ αἰῶνες ἐκείνοι τὴν σοφίαν των. Ἡ δυναστεία τῶν Ἀρπαδῶν ἀντέστης ἰσχυρὸν φραγμὸν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων φυλῶν τῆς Ἀσίας καὶ τοι συγγενῆς αὐτῶν καὶ προσκαλουμένη νὰ διαμοιράσῃ μετ' αὐτῶν τὰ λάφυρα τῆς Εὐρώπης.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὸ βασιλεῖον γένος τῶν Ἀνζουαδῶν. Στέφανος ὁ πρῶτος τῆς Οὐγγρικῆς βασιλεὺς λαβὼν μετὰ τῆς βασιλείας τὸ στέμμα παρὰ τῶν χειρῶν Σιλβέστρου τοῦ β'. ἀνεγνώρισε τρόπον τινα τὴν κυριαρχίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας· Ὅθεν Βονιζάκιος ὁ Η'. ἐκάλεσεν εἰς τὸν χηρεῦοντα θρόνον Κάρολον Ῥοβέρτον τὸν ἐκ Νεαπόλεως τὸν καὶ Καρέρβερτον. Τότε εἰσέδυσαν μετὰ τοῦ βασιλέως τούτου εἰς τὴν Οὐγγρίαν τὰ ἐκδαδητημένα ἤθη τῆς μεσημερινῆς Εὐρώπης. Οἱ δὲ Οὐγγροὶ ἀπηνδραμένοι ἀπὸ τοὺς μακροὺς πολέμους δὲν ἤδυνήθησαν νὰ κατισχύσωσι τοῦ νέου τούτου ἐχθροῦ ὅστις ἤρχετο ὑπὸ μορφὴν καὶ σχῆμα τόσοσιν θελκτικόν. Οἱ μίμοι καὶ γελωτοποιοὶ κατέλαβον τὸ παλάτιον τῆς Βούδας καὶ χοροὶ διεδέχθησαν τὰ πολεμικὰ ὄργια, οἱ δὲ νέοι εὐπατρίδαι κατηρώτευσον εἰς ματαίᾳς ὑπερφιλούς ἐπιδείξεις τὴν ἡρωϊκὴν φύσιν τὴν ὁποίαν μετὰ τῆς ζωῆς μετέδωκαν εἰς αὐτοὺς οἱ πατέρες των. Ἀλλ' ὁ Καρέρβερτος ἐποσθαλμιάσας τὰ προνόμια τῶν ἀπώλεσεν αὐτῶν. Τινὲς τῶν μεγάλων συνωμότησαν κατ' αὐτοῦ, ὁ δὲ βασιλεὺς διαφύγων ὡς ἐκ θαύματος τὰ ξίφη τῶν δολοφῶν ἐνέπεσεν εἰς τὰς παγίδας αἱ κατ' αὐτοῦ ἔστη· οἱ Βλάχοι. Περιεπλανήθη δὲ πολὺν χρόνον φεύγων ἀπὸ ἀσύλου εἰς ἄσυλον καὶ ἀποτίνων ἐν δυσυχίαις καὶ ἐν δεινοῖς τὰ πρῶτά του λάθη. Τέλος δὲ αὐτοὺς ὁ Οὐγγρικὸς λαὸς παθὼν μεταβολὴν τινα πολλὰ συνήθη εἰς αὐτὸν καὶ μεγάλως τιμῶσαν τὸν χαρακτῆρά του καὶ οὐκείρας τὸν βασιλέα του ἔπαυσε μνησικαχῶν καὶ ἀνεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον. Ἡ δουτυρία ἐσωφρόνισε τὸν ἀνακτα ἐβουλήθη δὲ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἄξιον τῆς ἀγάπης τοῦ πολεμικοῦ τοῦ λαοῦ ἐπιχειρῶν νέας κατακτήσεις. Ὑπέταξε λοιπὸν διὰ τῶν ἑλλων Δαλματίαν, Κροατίαν, Βοσνίαν, Βουλγαρίαν, Σερβίαν, Κουμανίαν καὶ μέρος τῆς Ῥωσσίας καὶ ἐτελεύτησε πλήρης δόξης.

Λουδοβίκος δὲ Α'. ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀμείνων εἶναι ὁ εὐτυχέστερος τῶν πατρὸς πολεμιστῆς, ἀφοῦ ἐνίκησε μετὰ τοὺς Σάξωνας, ἐπιμύρησε δὲ τοὺς ἐπαναστάντας Βλάχους, ἀπεσώθηκε δὲ τοὺς Ταρτάρους ὅτινες κατέκλυζον ἤδη τὰ μεθόρια τῆς Οὐγγρίας, εἰσέβαλε νικητῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἵνα ἐκδικήσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως ὅστις ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Πρίγκηπος τῆς Τάραντος κατ' εἰσήγησιν τῆς βασιλίσσης τῆς περιδοῦτο Ἰωάννας τῆς Νεαπολιτίδος.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ Κασμίρας ὁ μέγας ἐτελεύτησε· τὸ δὲ ἔθνος τῶν Πολωνῶν προσέφερεν ὁμοθυμαδὸν τὸ στέμμα, εἰς τὸν Λουδοβίκον. Τὰ ἐδέχθη. Ἐκτοτε δὲ Οὐγγροὶ καὶ Πολωνοὶ συνεσφίχθησαν πρὸς ἀλλήλους διὰ συμμαχίας σενῆς τὴν ὁποίαν ἄλλοτε ἡ δόξα καὶ ἄλλοτε

αἱ δυστυχίαι καθηγίασαν, καὶ ἦτις ἀφῆκεν εἰς τὰ στήθη τῶν δύω τούτων λαῶν αἰσθήματα ἀνεξιτήτητα διὰ παντός. Λαοὶ γείτονες ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως ἐτι δὲ μᾶλλον ὡς ἐκ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν θεσμῶν αὐτῶν ἀναφαίνονται εἰς τὴν ἱστορίαν διατρέχοντες κοινὰς περιόδους δόξης ὑπὸ κοινούς βασιλεῖς καὶ πίπτοντες διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. Ἀλλ' ἡ συμμαχία αὐτῶν βλαστήσασα εἰς τὸ πεδὶον τῶν μαχῶν ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ σταυροῦ ἐπέζησε καὶ μετὰ τὴν πτώσιν αὐτῶν. Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνεγέρσεως ἀνέστησαν ἀμφοτέροις ὁμοθυμαδὸν κρατοῦντες ἀλλήλων τὰς χεῖρας καὶ ὠπλισμένοι κατὰ τῆς κοινῆς τυραννίδος.

Οὐγγρος καὶ Πολωνέζος παντοῦ εἶν' ἀδελφοί

Εἶτε ποτὴρ ἔχουν στὸ χέρ' εἶτε σπαθί.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐπιρρῆ ἐνὸς ἀρχαίου σχολιοῦ τῶν Οὐγγρων.

Βασιλεὺς τῶν δύω ἐλευθέρων ἔθνων κατώρθωσεν ὁ Λουδοβίκος νὰ ἐλκύσῃ τὴν ἀγάπην αὐτῶν καὶ τοὶ πολὺς ἐπενεγκῶν πληγὰς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν. Ἐν Οὐγγρίᾳ μετεβρύθμισε τοὺς νόμους, εἰσήγαγε τὸν ὀρθὸν λόγον εἰς τὸν τόπον τῶν προλήψεων, ἀπλοποίησε τὴν διαδικασίαν, καθήργησε τὴν διὰ πυρὸς λεγομένην κρίσιν τοῦ Θεοῦ, ἐπροστάτευσεν τὰς τέχνας, ἐτίμησε τοὺς σοφοὺς σοφὸς ὦν αὐτός.

Τὸ ἔθνος εὐγνωμονοῦν ἀνέδειξε διάδοχον αὐτοῦ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν. Ὀνομάσθη δὲ ὄχι βασιλίσσα ἀλλὰ βασιλεὺς διὰ νὰ ἐνθυμῆται πάντοτε ὅτι καὶ τοὶ θῆλεια τὸ γένος ὤφειλε νὰ περικοσμηθῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου μὲ ἀνδρικός ἀρετάς.

Ὁ Λουξεμβουργικὸς κλάδος ἐγκεντρίσθεις εἰς τὸ γένος τῶν Ἀνζουαδῶν παρέτεινεν αὐτό· πρῶτος δὲ τοῦ νέου συνδυασμοῦ τούτου μονάρχης εἶναι Σιγισμὸνδος ὁ Α'. ὁ σύζυγος τῆς Μαρίας. Τὸ πρόσωπον τοῦ μονάρχου τούτου παρίσταται δεῖνόν, ἀτεγκτον ἐν μέσῳ τῶν θρησκευτικῶν σάλων καὶ πολέμων τῶν ὁποίων θεάτρον αἵματηρὸν ὑπῆρξεν ἡ Γερμανία καὶ Βοημία. Ἰωάννης ὁ Ὑσσιος καὶ Ἰερώνυμος ὁ ἐκ Πράγας ἐξέπνευσαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἀναπέμποντες κραυγὴν ἐκδικήσεως πρὸς τὴν ἀπεκρίθησαν ταχέως στρατιῶται φανατικοί. Τότε ἀναφαίνονται Ἰωάννης ὁ Τρόας ὁ ἐτι ἐπισημότερος μετόνομα Ἰωάννης Ζίσκας, ὅστις φοβερός καὶ ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ, ἐπιφοβώτερος ὑπῆρξε μετὰ θάνατον. Ἡ δὲ αὐτοῦ ταυνοθεῖσα εἰς τύμπανον ἤκει ἀπαισίως εἰς τὰ ὦτα τῶν πολεμίων καὶ διέδιδε φρίκην καὶ τρόμον εἰς τὰς φάλαγγας αὐτῶν.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἡ Οὐγγρία ἐξήντιλε τὰς ἑαυτῆς δυνάμεις εἰς τὰς λυσώδεις αὐτὰς ἐριδας, ἡ δὲ πυρπολούμενη δύσις ἐδλεπε τὴν μὲν Γαλλίαν κατεξανιστάμενην κατὰ τῶν κατακτητῶν αὐτῆς Ἀγγλων, τὴν δὲ Ἰσπανίαν παλαίουςαν πρὸς τοὺς Μαύρους, τὸν δὲ φιλόδοξον τῆς Αὐστρίας οἶκον βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον αὖξοντα τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τὴν δὲ αὐτοκρατορίαν τῶν Γραικῶν μικρολογούσαν περὶ ματαιίας θρησκευτικῆς ἐριδας, νέος καὶ φοβερός ἐχθρὸς ἐπήλθαι δρομαίως ἀπὸ τὰς στέππας τῆς Ἀσίας καὶ ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Περσίας καὶ τῆς Κίνας. Οἱ Τούρκοι ἡ Ὁσμανλίδαι κράμα φυλῆς Ταταρικῆς καὶ Σλαβικῆς, ὠπλισμένοι ἀκινάκας καὶ ξίφη ἐπίκυρτα, μὲ τὸ τυρβάνιον καὶ τὴν ἀπαισίαν ἡμισέληνον ἐπὶ τοῦ μετώπου, οἱ Γενίτσαροι, οἱ Σπαῖδες ὀνόματα φοβερά, στρατηγούμενοι ὑπὸ Βαϊαζήτου τοῦ ἐπικαλουμένου Κεραυνοῦ ἐφθασαν πρὸ τῶν θυρῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ πράγματα τῶν Γραικῶν ἦσαν ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς. Ἡ Εὐρώπη ἐξυπνὰ τέλος πάντων ἑκατὸν εἰκοσι χιλιάδων καταλέγονται ὑπὸ τὰς σημαίας Σιγισμὸνδος τοῦ βασιλεῖος τῆς Οὐγγρίας. Τί ἔχει νὰ φοβηθῇ ἀνέκραξεν ὁ βασιλεὺς τοιοῦτος στρατός· ὁ οὐρανὸς ἂν καταπέσῃ αἱ λόγχοι αὐτοῦ εἶναι ἱκαναὶ νὰ τὸν στηρίξωσι.

Πλὴν φεῖ! αἱ λόγχοι ἐκεῖναι δὲν ἤσαν ἱκαναὶ νὰ νικήσωσι τοὺς Τούρκους. Ἄν δὲ καὶ ἐδειξαν οἱ χριστιανοὶ θαύματα ἀνδρίας καὶ γενναιότητος ἡττήθησαν ὁμῶς ἐν Νικοπόλει (1396). ὁ δὲ νικητὴς Βαϊαζήτης ἐνδοῦς εἰς τὴν θηριωδίαν τοῦ χαρακτήρος του ἐπέρασεν ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους ἐν στόματι μαχαίρας. Οἱ δὲ Ὀμράδες αὐτοῦ γονυπετεῖς ἐδέοντο νὰ καταπαύσῃ πλέον τὴν σφαγὴν.

Τετέλεσται! Φωνὴ κλαυθοῦ καὶ ὀδυρμοῦ ἠκούσθη ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως· τριακόσιοι χιλιάδες ἐχθρῶν εἰσέβαλον ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς· ἡ πόλις διηπάγη καὶ ἡρημώθη ἡ ἀγ. Σοφία μετεβλήθη εἰς τσαμίον, οἱ δὲ χριστιανοὶ ἀπῆχθησαν εἰς δουλείαν. Ἰππῶται οἱ πρὸ μικροῦ ὀμνύοντες εἰς τὸν Θεὸν τὴν Παρθένον, τοὺς ἁγίους καὶ τὴν ἐρωμένην σας ὅτι θέλετε καταπολεμηθεῖτε τοὺς ἀπίστους, ποῦ οἱ ὅρκοι, καὶ ποῦ ὁ ζήλος σας; Ἐμπρὸς γενναῖοι! ἀνδραγαθῆτε ἀνδραγαθίας εὐτελῶν συμφορόντων. Ὅχι δὲν ἦθε σφεδράξιοι νὰ προμαχῆσθε τοῦ χριστιανισμοῦ· ἄλλους στρατιώτας ὁ Χριστὸς ἤθελε.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις, ὡς λέγουσιν οἱ Οὐγγροι, ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. Ἐξελθὼν αἶφνης ἐκ τῆς Βλαχίας ἔστη ἀνὰ μέσον τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Ἰσλαμισμού, δέκακις ἐνίκησε τοὺς Τούρκους ἐκ τοῦ συστάθην, δεκατετράκις δὲ καταστρατήγησεν αὐτοὺς καὶ πάντοτε ἐπανήρχετο νικητὴς καὶ κατέθετεν ἔμπροσθεν τῆς μητρὸς τοῦ Θεοῦ τὰς σημαίας τῶν ἐχθρῶν. Ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἥρως καὶ σωτὴρ τῆς Εὐρώπης ἦν Ἰωάννης Οὐνιάδης ὁ Κορβίνος.

Τὴν γέννησίν του καλύπτει σκότος τὸ ὁποῖον ἀδυνατεῖ ἡ ἱστορία νὰ λύσῃ. Ἡ δὲ δημώδης παράδοσις εἶναι τοιαύτη. Ἐν ἔτει 1392 ἔξη εἰς Βλαχίαν ἀρχὼν τις ἐκ τοῦ γένους τῶν Παλαιολόγων ἔχων θυγατέρα καλλίστην τὸ εἶδος ὀνόματι Ἐλισάβετ Μυροσμάνη. Ὁ Βασίλεὺς Σιγισμὸνδος ἐλθὼν ποτὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ὡς ἐκ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου εἶδε τὴν ὡραίαν Ἐλισάβετ καὶ τὴν ἡγάπησεν ἀνταγαπηθεὶς ὑπ' αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ταχέως ἀνεχώρησεν ὅπου ἡ ἀνάγκη τοῦ πολέμου τὸν ἐκάλει. Ἐν ᾧ δὲ ἀπῆρχετο ἡ Ἐλισάβετ εἶπε πρὸς αὐτόν. Τί θέλει γίνεαι τὸ τέκνονμας, ὦ βασιλεῦ ὁ καρπὸς τοῦ ἔρωτός μας; Θέλεις ἀρά γε διαφυλάξῃ τὴν μνήμην τῆς δούλης σου; Ὁ δὲ Σιγισμὸνδος κατανυχθεὶς ἐκ τῶν λόγων τούτων ἔδωσεν εἰς αὐτὴν δακτύλιον χρυσοῦν, ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ τὸν ἀνευρί-

Ὁ Σιγισμὸνδος παραδίδων τὸ δακτύλιον αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐλισάβετ Μασιδάμην μητέρα τοῦ Οὐνιάδου Κορβίνου.

σκη πάντοτε καὶ νὰ ἀνακαλῇ εἰς αὐτὸν τὰς εὐδαίμονας στιγμὰς τοῦ ἔρωτός των. Ἐπειτα τὴν ἡσπασθη τρυφερά καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον.

Μετὰ παρέλθουσιν τριῶν ἐτῶν ἡ Ἑλισάβετ διέβαινε τὴν εἰς Βουδαν ἄγυσσαν ὁδὸν ἔχουσα μετ' ἑαυτῆς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς καὶ τὸ τέκνον τῆς, παῖδα ὠραϊότατον. Νομίζουσα ὅτι ὁ Σιγισμόνδος ἤθελε χαρῇ βλέπων τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν ἔφερε πρὸς αὐτόν. Καθ' ὁδὸν ἐκάθισε πλησίον εἰς ῥύακα διὰ ν' ἀναπαυθῇ ἀπὸ τὸν κόπον τῆς ὁδοπορίας, καὶ νὰ πλύνῃ τὰ πανία· τὸ δὲ παιδίον ἐπαίξει παρὰ τὴν ὁχθὴν μὲ τὸ βασιλικὸν δακτυλίδιον. Αἶφνης βάλλει δξείων κραυγῇ· κόραξ ἤρπασε μὲ τὸ ῥάμφος τὸ δακτυλίδιον καὶ ἀποπτάς ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι δένδρου. Ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἑλισάβετ ἀρπάζει τὸ τόξον του, ἐντείνει αὐτὸ, σκοπεύει τὸ ὄρνεον, ἀλλ' ἐκ τῆς πολλῆς βίας του ἀποτυγχάνει, καὶ τὸ πτηνὸν πτοηθὲν ἀφίπταται. Ποία ἡ θλίψις τῆς δυστυχούς μητρός! αἱ ἐλπίδες αὐτῆς οἰχονται, ἐπεὶ αἱ ὑποσχέσεις χωρὶς τὸ δακτυλίδιον τοῦ βασιλέως ἦσαν μάταιαι· τὸ δὲ βρέφος τῆς! ἀλλοίμονον οὐδὲ νὰ προσδύσῃ εἰς αὐτὸ αἰσθάνεται· πλεόν δύναμιν ἱκανήν. Ἀλλὰ δευτέρον βέλος φέυγει· ὁ τοξότης ἐπιτυγχάνει ἤδη, ἡ ὄρνις πίπτει, καὶ ὁ δακτύλιος ἀνακτάται. Τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ διηλύθη εὐθύμως. Ὁ Σιγισμόνδος ἀνεγνώρισε τὸν δακτύλιον, ἐνέπληξε δῶρων τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἀποκατέστησε τὴν μητέρα του εἰς Πέσταν. Δὲν παρήργατο δ' ἡμέρα χωρὶς νὰ τοὺς ἰδῇ, καὶ μεγάλως ἐτέρπετο συμπαίζων καὶ διατρίβων μετὰ τοῦ παιδός. Ἐχάρισε δὲ εἰς αὐτὸ τὴν Οὐνιάδα γῆν μὲ ἐξήκοντα χωρία, καὶ ἡθέλησε νὰ λάβῃ ὡς παράσημόν του κόρακα φέροντα εἰς τὸ ῥάμφος δακτύλιον χρυσοῦν, καὶ νὰ δομασθῇ Οὐνιάδης Κορβίνος ἐκ τῆς Λατινικῆς λέξεως corvus κόραξ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ παράδοσις. Ἦδη δὲ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν λαμπροτέραν περίοδον τῆς Οὐγγρικῆς ἱστορίας. Ὅλαι αἱ πολεμικαὶ φυλαὶ τῆς Οὐγγρίας φαίνονται τεταγμέναι εἰς μάχην, ἔτοιμοι ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ πίστεως καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ χριστιανισμοῦ. Ὁ δὲ Οὐνιάδης εἶναι ὁ Ἀχιλλεὺς τῆς μεγάλης ταύτης ἐποχῆς.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλβέρτου γαμβροῦ καὶ διαδόχου τοῦ Σιγισμόνδου, δύο τινας ἤριζον περὶ τῆς βασιλείας, Ἑλισάβετ ἡ χήρα αὐτοῦ καὶ Λαδίσλαος ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας. Ὁ Οὐνιάδης τάττεται μετὰ τοῦ δευτέρου καὶ ἡ πλάστιγξ κλίνει ὑπὲρ αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁρμᾷ κατὰ τῶν Τούρκων, οἵτινες ἀνεπερισπώμενοι ὑπὸ τοῦ Σκενδέρβη ἐστράφησαν πρὸς τὴν Οὐγγρίαν, καὶ σταματᾷ τὴν πρόοδον αὐτῶν. Τότε οἱ ἡγήμονες τῆς Βύρπωνης ἐξέφρασαν τὰς εὐχαριστίας των πρὸς τὸν πτωχὸν καὶ ἐνδοξον ἱππότην καὶ παρακατέθεσαν εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὰς τύχας τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Ὁλοὶ, λέγει ὁ Κύριος Γεράνδος, ὅλοι ἔχομεν χρέος νὰ ὑπερασπισώμεθα τὴν δόξαν τοῦ Οὐνιάδου, διότι ὅλους μᾶς ἔσωσεν· ἂν αὐτοὺς ἔλειπεν, οἱ Τούρκοι εἰσέηρχοντο εἰς τὴν διχονοοῦσαν Γερμανίαν, εἰς τὴν ἐξηστραμμένην Γαλλίαν, καὶ ὁ πολιτισμὸς κατεστρέφετο ὡς διὰ παντός. Ὁ Ἀμουράτης πολλαῖς ἡττηθεὶς ἐξήγησε τὴν εἰρήνην, καὶ οἱ ὅρκοι ἐγίναν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐπὶ τοῦ Κορανίου.

Ἡ πολυπόθητος ἡσυχία ἐπανῆλθεν, ὁ δὲ Λαδίσλαος ἔδρεπε τοὺς καρπούς τῶν μόχθων τοῦ Οὐνιάδου, δτε εἰς μοναχὸς ἀνῆψεν ἐκ νέου εἰς τὰ στήθη τοῦ βασιλέως τὸν πόνον τοῦ πολέμου. Οὐδεὶς ὅρκος, ἔλεγεν ὁ μοναχὸς οὗτος, δύναται ν' ἀναγκάσῃ τοὺς Χριστιανούς βασιλεῖς νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὰς πρὸς τοὺς ἀπίστους ὑποσχέσεις των. Ὁ Οὐνιάδης διεμαρτυρήθη σφοδρῶς κατὰ τῆς τοιαύτης ἀνοσίμου παραβάσεως τῶν ὁρκῶν καὶ τῶν σπονδολαβίων 62, Τόμ. Γ'.

δῶν· ἀλλ' αἱ συμβουλαὶ τοῦ γηραιοῦ πολεμικοῦ δὲν ἠκούσθησαν, καὶ ἠναγκάσθη νὰ καταβῇ αὐθὺς εἰς τὸ σάδιον τοῦ πολέμου, εἰς τὰ πεδία τῆς Βάρνας. Ὅτε δέ οἱ δύο στρατοὶ ἦλθον κατὰ πρόσωπον ἀλλήλων, ὁ Σουλτάνος λαβὼν εἰς χεῖρας τὰς συνθήκας τὰς φερούσας τὴν ὑπογραφήν τοῦ Λαδίσλαου, καὶ ὑψώσας αὐτάς πρὸς οὐρανόν, Θεὲ τῶν χριστιανῶν, ἀνεφώνησεν, ἂν ἦσαι Θεὸς ἀληθινός, ἐκδίκησον μὲν σεαυτὸν, ἐκδίκησον δὲ καὶ ἐμὲ κατὰ τῆς ἀπιστίας τῶν λατρευτῶν σου!

Ποτὲ ἐπιτορκία δὲν ἔλαβε τιμωρίαν τόσον ταχέϊαν καὶ ἀδυσώπητον. Οἱ χριστιανοὶ κλίνουσι πανταχοῦ, καὶ ὁ Λαδίσλαος πίπτει τρωθεὶς εἰς τὴν μάχην. Ἀλλ' ὁ Οὐνιάδης ἐξῆλ ἐκδικητὴς αὐτοῦ. Καὶ κατώρθωσε τὸ ἔργον του καὶ τοὶ ἔχων νὰ παλαίῃ συγχρόνως κατὰ τῆς ῥαδιουργίας καὶ τοῦ μίσους τῶν αὐλικῶν ἐν καιρῷ τῆς πολυταρχοῦ μεσοβασιλείας του, κατὰ τῶν ἐπιβουλῶν τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν ἐπαναστάσεων τῶν Βλάχων καὶ Μολδαυῶν. Ὁ Μωάμεθ ἐπολιόρκει τὸ Βελιγράδιον τὸ προπύργιον τῆς Οὐγγρίας· ὁ δὲ Οὐνιάδης εἰσελθὼν εἰς τὸ φρούριον ἀπέκρουσεν ἐπὶ τεισσοράκοντα ἡμέρας τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐφόδους τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸν ἠνάγκασεν ἐπὶ τέλους νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν. Οὗτος ἦτον ὁ τελευταῖος θρίαμβος τοῦ Οὐνιάδου, ἐπεὶ μετ' ἐλίγας ἡμέρας (τὴν 10 Δεκεμβρίου 1456) κατέστρεψε τὸν βίον πλήρης δόξης καὶ ἡμερῶν ἐν τῇ πόλει Ζεμβλίνῳ λυπούμενος μόνον ὅτι δὲν ἀπέθνησκεν εἰς τὸ πεδίον τῶν μαχῶν. Ἐδειξε δὲ καὶ εἰς τὸν θάνατον τὴν καρτερίαν καὶ ἀφοδίαν τῶν μαχῶν, ἐξήγησε δὲ μετὰ θερμῆς τῆς πίστεως νὰ τὸν μεταφέρωσιν εἰς τὸν ναὸν διὰ νὰ μεταλάβῃ ἐκεῖ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, λέγων ὅτι ὁ δοῦλος δρεῖλει νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν δεσπότην, ὅχι ὁ δεσπότης πρὸς τὸν δοῦλον. Ἰωάννης Καπιστρανὸς ὁ ἐπιστήθιος φίλος του καὶ θιασώτης τῆς μελοποιίας του παρῆν εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς του θαρσύνων καὶ ὑποστηρίζων αὐτόν. Ἐξεφώνησε δὲ καὶ τὸν ἐπιτάφιον λόγον ὅστις μαρτυρεῖ βαθεῖαν καὶ εἰλικρινῇ θλίψιν. Καὶ ὅλη δὲ ἡ Βύρπωνη ἔμεινε ἀπαραμύθητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἥρωος. Ὅτε ὁ Πάπας Κάλιξτος ὁ Γ'. ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Οὐνιάδου ἔκλαυσε, λέγουσιν, καὶ ἐτέλεσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου μετὰ μεγάλης πομπῆς μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Πολὺν χρόνον μετὰ ταῦτα αἱ γυναῖκες τῶν Τούρκων μετεχειρίζοντο τὸ ὄνομα τοῦ Οὐνιάδου διὰ νὰ μορμολύττωσι τὰ βρέφη των. Λέγεται δὲ καὶ ὅτι ὁ Σουλτάνος ἀφῆκε τὴν γενναίαν ταύτην εἰς στόμα ἐχθροῦ φωνῇ. « Ποτέ, ποτέ, εἶπε, δὲν εἶδεν ὁ κόσμος μεγαλύτερον ἥρωα. »

Ἀλλ' ὁ φθόνος τοῦ ὁποίου ὀλίγον ἔλειψε νὰ γίνῃ θῦμα ὁ Οὐνιάδης ἐμάνη κατὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ. Λαδίσλαος ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς κατενεχθεὶς ὑπὸ βασιλικῷ λόγῳ εἰς παγίδα ἐστημένην κατ' αὐτοῦ ἐξέπνευσεν ὑπὸ ξίφος δολοφόνου· ὁ δὲ ἔτερος υἱὸς αὐτοῦ Μαθθίας πολλὰ ἔτη μείνας αἰχμάλωτος παρὰ τὸ δίκαιον τῶν ἀνθρώπων, πρῶτον εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Βοημίαν, ἐλυτρώθη τέλος ὑπὸ τῶν Οὐγγρῶν οἵτινες εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν πατέρα προσήνεγκαν αὐτῷ τὸ στέμμα τῆς βασιλείας. Ἐφάνη δὲ ἄξιός τῆς τιμῆς καὶ ἐδικαίωσε τὰς ἐλπίδας τῶν Οὐγγρῶν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔθρασεν ἡ Οὐγγρία τὸν κολοσῶνα τῆς δόξης τῆς. Ἐνῷ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν Οὐσάρ-λέμει ἀλλεπαλλήλους τοὺς Τούρκους, τοὺς Γερμανοὺς, τοὺς Πολωνοὺς, καθίδρυν ἐναυτῷ εἰς τὴν πρωτεύουσάν του πανεπιστήμιον, δῶα ἀκαδημίας, ἀστεροσκοπεῖον, μουσεῖον ἀρχαιολογικόν, βιβλιοθήκην τὴν πλου-

σιωτέραν τότε ἔλου τοῦ κόσμου. Ὁ ἀντίπαλος οὗτος Μωάμεθ τοῦ Β' ἐλάλει ὡς ἐκείνος πολλὰς γλώσσας, ὡς ἐκείνος ἦτο φιλόμουσος κ' ἐνταυτῷ ἐτήρει τὰ βαρβαρικά ἦθη. Παρουσιάσθη, λέγουσι, ποτὲ εἰς αὐτὸν ἀνθρωπὸς τις προτείνων νὰ δολοφονήσῃ τὸν βασιλέα τῆς Βοημίας. Ὁ Ματθίας Κορβίνος ἐδέχθη τὴν πρότασιν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα τὴν ἀπέβριψε μετ' ἀγανακτήσεως ἀφοῦ ἤκουσεν ὅτι ἤθελε νὰ τὸν φαρμακεύσῃ. Κατὰ τῶν ἐχθρῶν μου, εἶπε, μόνον τὸν αἰδέηρον θεῶν νὰ μεταχειρίζομαι. Ὁ μοναρχὴς οὗτος μετεβάρυνε τοὺς στρατιωτικὰς νόμους καὶ τὴν πειθαρχίαν, καθήργησε τὴν δικαστικὴν μονομαχίαν, ἀπηγόρευσε τὸ ὄπλοφορεῖν ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ἀπηγόρευσε δὲ καὶ τὸ νὰ ἐκτείνεται ἡ ποινὴ τοῦ ἐνόχου εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καθὼς καὶ τὸ νὰ δημεύεται ἡ περιουσία του. Μέγας στρατηγὸς ὡς ὁ Οὐιάδης ἐπίσης εὐτυχὴς εἰς τοὺς πολέμους, ὑπῆρξεν ὁμως ὀλιγώτερον φιλόφρωνος ἐκείνου καὶ πλέον φιλόδοξος. Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἀναγινώσκονται εἰ ἐξῆς Λατινικοὶ στίχοι.

Corvini brevis haec urna est, quem magna fatentur.
Facta fuisse deum, fata fuisse hominem.

Ἦτοι,

Τοῦ Κορβίνου ἡ λάρναξ εἶν' αὐτῇ ἡ βραχεῖα τὰ ἔργα αὐτοῦ
Ἔργα ἦσαν θεοῦ ἀθανάτου, ἡ δὲ μεῖρα ἀνθρώπου θνητοῦ.

Ἀποθανόντος τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἡ χριστιανωσύνη ἔχασε τὸν σωτήρα τῆς καὶ ἡ Οὐγγρία τὰς κατακτήσεις καὶ τὸ πολιτικὸν μεγαλεῖόν τῆς. Ὁ δὲ πολιτισμὸς τὸν ὁποῖον ἐπεχείρησε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ βασιλεῖον τοῦτο ἐπαλινδρόμησε πολλοὺς αἰῶνας ὀπίσω.

Οἱ Τούρκοι ἀναφαίνονται πάλιν, καὶ πάλιν ἡττῶνται κακῇ κακῶς. Δισχίλιοι χωρικοὶ Οὐγγροὶ εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἑρυθροῦ Πύργου ἐξωλόθρευσαν ὁλόκληρον στρατὸν Τούρκων. Καὶ ὁμως ἡ ἐλευθερία εἰς τὴν αὐτονομίαν τῆς Οὐγγρίας ὥρα ἐσήμαινεν ἤδη.

Σολιμὰν Α', νικητὴς τῆς Ῥόδου, κατέλαβε τοὺς Μαγυάρους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἡδονῶν καὶ τῆς μαλθακίας εἰς ἣν ἐβύθησαν αὐτοὺς αἱ πρῶται ἡμέραι τῆς βασιλείας Λουδοβίκου τοῦ Β'. Ἐπῆρχετο δὲ νὰ ἐκδικήσῃ ὕβριν τινα γενομένην εἰς τὸν πρέσβην του. Τὸ σημεῖον τοῦ πολέμου, μία σπάθη καθημαγμένη περιφέρειται δὲ ἔλου τοῦ βασιλεῖου. Εὐγενεῖς δὲ καὶ χωρικοὶ ἀποκρίνονται ἐνθουσιωδῶς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο. Δισμύριοι πολεμισταὶ καλύπτουσιν τὴν πεδιάδα τοῦ Μοχαεζ'. Ἐπὶ κεφαλῇς αὐτῶν εἶναι Ὁμόρως ὁ ἀτρόμητος ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Γκραν. Οὗτος πρῶτος δίδει τὸ σημεῖον τῆς μάχης, διατάττειν τοὺς Οὐζάρδους νὰ κτυπήσωσι τοὺς Τούρκους τῶν ὁποίων τὰς δυνάμεις ἀπέκρυντον οἱ λόφοι καὶ [ἡ] ἀνωμαλία τοῦ χωρίου. Λουδοβίκος ὁ Β' ὁρμᾷ κατὰ τῶν Γενισσάρων καὶ τρέπει αὐτοὺς, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμήν ἐνόμιζε βεβαίαν τὴν νίκην καὶ τὸν ἐχθρὸν καταστραμμένον εὐρέθη αἰφνὸς ὑπὸ τὸ πῦρ τεσσαράκοντα τηλεβόλων καὶ ἐχθρὴ εἰς ἐσθρόβιον καπνοῦ. Τὸ πτώμα του εὐρέθη εἰς ἔλος τι πλησίον τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Μέγας ἀριθμὸς εὐγενῶν, δεκαεπτὰ ἐπίσκοποι καὶ εἰκοσιτρεῖς ἱππῶται τῆς Μελίτης ἔπεσον ἐνδόξως εἰς τὴν μάχην ἐκείνην.

Ἦπερ ἐν ἡ ἀρχαία καὶ ἡρωϊκῇ πατρίδι τῶν Μαγυάρων. Οἱ ἐθνικοὶ ποιηταὶ ἐψάλλον εἰς τὰς ψᾶς των τὴν ἀποφράδα ἐκείνην ἡμέραν. Οἱ δὲ μῦθοι τόσοι καλῶς συνεχωνεύθησαν μετὰ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ὥστε ἡ ἀκόλουθος παράδοσις κατήχησεν, οὕτως εἰπεῖν, αὐθεντικῇ.

Ὅτε ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα τῆς μάχης, περὶ τὴν αὐγὴν, ἱππεὺς ὕψηλός τὸ ἀνάστημα, καὶ τόσοι ἰσχνὸς ὥστε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἔφεγγε, ἀστραπηδόλους δ' ἔχων τοὺς

ὀφθαλμοὺς παρουσιάσθη πρὸ τῆς βασιλικῆς σκηνῆς. Οἱ φρουροὶ κατὰ πρῶτον ἀπόθησαν αὐτόν· ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ καὶ τὸ παράδοξον τῆς μορφῆς του ὑποχρέωσαν τέλος αὐτοὺς νὰ μηνύσωσιν εἰς τὸν βασιλέα τὸ πρᾶγμα. Ὁ Λουδοβίκος μὴ θέλων νὰ δεχθῇ αὐτὸς τὸν ξένον ἔπεμψε τὸν ἱπποκόμον του δατὶς ἔφερε στολὴν ἱστὴν εἰς πολυτέλειαν μετὰ τὴν τοῦ βασιλέως, ὥστε πᾶς ὁ μὴ συνήθης καὶ οἰκείος τῷ βασιλεῖ ἤθελεν ἀπατηθῇ. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος βλέπων τὸν ἀξιωματικὸν ἐκρούγασε μετρημένον φωνήν. Ὅχι! σὺ δὲν εἶσαι ὁ βασιλεὺς! Δὲν καταδέχεται ὁ Λουδοβίκος νὰ με ἀκούσῃ; εἶπέ τον νὰ τρέμῃ, ὅτι ἡ τελευταία του ἡμέρα ἔφθασε. Καὶ ταῦτα λέγων ἔφυγε καλπάζων καὶ ἀφίνων εἰς τὰ ἴχνη αὐτοῦ δαμνὴν θεῖου.

Οὕτως ὁ Βροῦτος τὸ πάλαι εἰς τοὺς Φιλίππους εἶδε φάσμα προλέγον αὐτῷ τὸν θάνατόν του.

Οἱ νικηφόροι Τούρκοι προῦχώρησαν μέχρι τῆς Βούδης, ὅπου ἦσαν καὶ πλούτη ἱκανὰ νὰ διαρπάσωσι καὶ ἀριστουργήματα τεχνικὰ νὰ καταστρέψωσιν. Ἡ Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Μουσεῖον, καθιδρύματα τοῦ Ματθίου, ἐκάησαν ἐν μέρει· θαυμάσια χάλκεια ἀγάλματα ἐχωνεύθησαν πρὸς κατασκευὴν τηλεβόλων. Ἡ Πέστη ἔγινε σωρὸς ἐρείπων ὡς εἰς τοὺς καιροὺς τῶν Ταρτάρων. Ὅτε δὲ ἡ μάχαιρα δὲν εἶχε πλέον ἄνδρας νὰ θείρῃ ἐστράφη κατὰ τῶν γυναικῶν, τῶν παιδῶν καὶ τῶν γερόντων. Πῦρ καὶ μάχαιρα διήλθεν ὅλην τὴν χώραν ἐκ τῶν ὀχθῶν τοῦ Δράβου μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ Ραάβ. Ὁ δὲ Σολιμάνος ὑψώρηνθη ἰδὼν τὸ εὐρὺ θέατρον τῆς καταστροφῆς ὅπου ἡ ὠμότης του δὲν ἀφῆκε πνοὴν ζῶσαν.

Ἀρχαῖαι ἀπειρέκαλοι ἑξολογραφίαι παριστάνουσι συγχὰ τὸν θάνατον τοῦ Δοβοζίου. Διαφυγὼν οὗτος τὴν μάχαιραν τοῦ ἐχθροῦ ἔφυγεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του ἔχων ὀπισθὼν τὰς τήνους τοῦ συζύγου του. Ἡ γυνὴ βλέπει καταφθάνοντάς ὀπισθεν τοὺς Τούρκους. ὦ! πόσον τότε μισεῖ τὰ κάλλη τῆς διότι δύνανται νὰ τῆς σώσωσι τὴν ζωὴν! Πῶς φρίττει εἰς μόνον τὸν λογισμὸν ὅτι μέλλει νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν ἀκολασίαν τινὸς Πασοᾶ! Προτιμότερος χιλιᾶκις ὁ θάνατος. Φόνευσέ με, κράζει πρὸς τὸν Δοβοζίον· ἀλλ' ἐκείνος κεντᾷ τὸν ἵππον του καὶ διώκει ἐμπρὸς ἀντὶ ν' ἀποκριθῇ. Ἦδη οἱ Τούρκοι τοὺς ἐπερικύκλωσαν. Ἡ γυνὴ ἐκπεσοῦσα τοῦ ἵππου παρακαλεῖ ἱκετικῶς τὸν σύζυγόν της νὰ τὴν φονεύσῃ αὐτὸς καὶ ὅχι οἱ βάρβαροι. Ὁ Δοβοζίος ὠχρίᾳ, ἀρπάζει τρέμων τὸ τόξον του, ἀρμόζει τὸ βέλος πρὸς τὴν καρδίαν τῆς συζύγου του καὶ ἀποστρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀφίνει τὴν νεύραν. Ἐπειτα ἑξολοκλήσας πίπτει κατὰ τῶν Τούρκων, φονεῖται πολλοὺς καὶ πίπτει τρωθεὶς θανασίμως.

Τὸν Σολιμάνον ἐδίωξαν ἀπὸ τὴν Οὐγγρίαν ὁ λιμὸς τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἐπροξένησε· λέγεται δὲ ὅτι 200,000 Οὐγγροὶ ἀπωλέσθησαν τότε ἢ θανατωθέντες ἢ ἀπαχθέντες εἰς αἰχμαλωσίαν.

Ἡ ἱστορία τῶν Οὐγγρων ἔληξε προῶρως εἰς τὴν μάχην τοῦ Μοχαεζ', ὡς κόπτεται προῶρως ἡ ζωὴ ἥρωος γενναίου πεσόντος κατὰ τὸ εἰκυστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Παραλείπομεν τὴν διήγησιν τῆς μακρᾶς ἀγωνίας τοῦ βασιλεῖος τούτου. Ἡ κατάστασις του ἦτο δεινὴ· ἔπρεπε νὰ ἐκλέξῃ προστάτας ἢ τοὺς Αὐστριακοὺς ἢ τοὺς Τούρκους, ἡγνῶει δὲ ποῖον τὸ χειρότερον. Πολλὰ φωνὰ ὑψώθησαν προκρίνουσαι τοὺς Τούρκους· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἦτο παράλογον, διότι μετὰ τῶν δύο τούτων λαῶν ὑπάρχουσι μεγάλα διαφωρὰ· οὕτε τὰ ἦθη των συμφωνοῦσιν, οὕτε οἱ νόμοι των, οὕτε ἡ θρησκεία των. Λοιπὸν τὸ στέμμα τῆς Οὐγγρίας ἐδόθη κληρονομικῶς εἰς τὸν οἶκον Ἀστούργου Ἀρβάρων· ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἀπέλυτος ὢν ἐν Βιέννῃ ὑπεχρεῖτο εἰς τὸν Πρεσβούργον νὰ διαμοιράζηται τὴν ἐξουσίαν μετὰ τῆς βουλῆς τῶν εὐγενῶν καὶ

τῆς τῶν Μαγνάτων. Ἡ συνθήκη αὕτη ἐγένετο μετὰ πολὺν θλίψιν τῶν Οὐγγρων τῷ 1526. Πᾶσις προέβλεπεν ὅτι ἡ ἀπόλυτος μοναρχία ἤθελε προσπαθῆσαι νὰ καταπιῇ τὴν Οὐγγρικὴν ἐλευθερίαν μετὰ πᾶν εἶδος βραδίου γίρας, καὶ τότε ἀφεύκτως ἐπρεπε νὰ ἐκτραγῇ πόλεμος.

Αἱ δὲ προαισθήσεις αὗται δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐπαληθεύωσι. Φερδινάνδος ὁ Β', καὶ ὁ Λεοπόλδος κατεπάτησαν πρῶτοι τὰς συνθήκας. Ἡ Οὐγγρικὴ γῆ καθημάχθη ἀπὸ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς θρη-

σκείας πολέμους· ὁ δὲ Βεθλεὲμ Τάβωρ, οἱ Τεκέλοι καὶ Γεώργιος ὁ Ρακόσις ἐταπείνωσαν πολλὰκις τὴν ὀφρὺν τῆς Αὐστρίας.

Τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον ἔδωσαν οἱ Οὐγγροι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ῥακόσι διευθυνομένην ἐπανάστασιν μαρτυρεῖ μετὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐμάχοντο. Τὴν ὀνομάζουσι Σταυροφορικὸν πόλεμον. Τὰ ὅπλα ἔφερον ἐγκεχαραγμένα τὰ ἀρχαῖα ταῦτα γράμματα P. P. L. pro Patria et Libratale. ὑπὲρ Πατρίδος καὶ τῆς Ἐλευθερίας.

Π ΚΕΣΚΑΣ

Ἡ Μαρία Θηρεσία παρουσιάζουσα τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰς τοὺς Οὐγγρους.

Ἦλθε δὲ καὶ στιγμή καθ' ἣν τῆς Εὐρώπης αἱ ἐπαναστάσεις ἔφεραν τὴν Αὐστρίαν εἰς τὴν αὐτὴν στάσιν εἰς ἣν εὐρέθησαν ἄλλοτε οἱ Οὐγγροι. Ἡ τότεν ἐλευθερία ἐχρῶα τὸν ἔτρεχε τὸν περὶ τῶν ὄλων κίνδυνον. Ἰδοὺ καιρὸς κατὰλληλος νὰ διώξωσι διὰ παντὸς τοὺς ξένους καὶ νὰ καταλλάξωσι τὰ θεμέλια τῆς ἐλευθερίας των. Πάραυτα οἱ Μαργαρίτοι πορεύονται εἰς τὸν Πρεσβυτεριον. Βεβαίως σκοπὸν ἔχουσι νὰ κηρύξωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των, νὰ ἐκλέξωσι ἀρχηγὸν εἰς τὸ ἔθνος των, καὶ νὰ σχίσωσι τὰς συνθήκας αἵτινες τρεπάζεις ἐδιάσθησαν καὶ ὑπὲρ ὧν δύο αἰῶνας ἐπολέμησαν πολέμους αἱματωδεστάτους. Οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ μαγνᾶτοι συνέρχονται εἰς Λανθάνους· ὁ λαὸς συρρέει εἰς τὰς θύρας καὶ καταλαμβάνει τὰ θεωρεῖα. Ἄς εἰσελθῶμεν καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν διαίταν.

Ἀλλὰ ποῖον ἀπροσδόκητον θέαμα! Εἰς τὰς βαθμίδας

τοῦ θρόνου προχωρεῖ γυνὴ πλήρης νεανικῆς καλλονῆς καὶ θάρρους εἰς τὴν μίαν χεῖρα βαστάζουσα βρέφος πτούμενον· τὴν ἑτέραν δὲ χεῖρα ἐκτείνουσα πρὸς τὴν συνέλευσιν ἀνοικτὴν ὥς διὰ νὰ σφραγίσῃ συνθήκη τινα. Τὸ ἦθος αὐτῆς δὲν εἶναι μὲν ἐπιτακτικόν, ἀλλ' οὐδὲ ἱκετικόν. Βλέπων τὴν πλουσίαν ἀναβολὴν τῆς, τὸν καλύπτοντα τοὺς ὤμους αὐτῆς μανδύαν, τὸ γαλήνιον καὶ ἀπότητον ἦθος τῆς, τὸ εὐσταθὲς βλέμμα τῶν γλαυκῶν τῆς ὀφθαλμῶν, τὴν ἀνδρικήν κατατομὴν τοῦ αὐστριακοῦ προσώπου τῆς, τίς δὲ ἀναγνωρίζει τὴν κληρονόμον Καρόλου τοῦ Δ', Μαρίαν τὴν Θηρεσίαν;

Διωκομένη ἀπὸ τοὺς συμμάχους στρατοὺς Φρειδερίκου τοῦ Β'. Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. καὶ τῶν βασιλέων τῆς Ἰσπανίας, Σαρδηνίας καὶ Πολωνίας, οἵτινες χωροῦσιν ἡδὴ κατὰ τῆς Βιέννης αὐτῆς, μὴ ἔχουσα τοῦ τῆν κα

φαλὴν κλίνη ἢ θυγάτηρ τῶν Καισάρων, κατέρυγεν εἰς τὴν διαίταν τῆς Οὐγγρίας βάλλουσα τὰς ἐλπίδας αὐτῆς εἰς τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Οὐγγρικοῦ χαρ-
κιτρός.

Ἐγκαταλειμμένη, εἶπεν, ἀπὸ τοὺς φίλους μου, κα-
τατρεχομένη ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς μου, προδομένη ἀπὸ
αὐτοὺς μου τοὺς εἰκείους, ἀλλὴν δὲν ἔχω καταφυγὴν
εἰμὴ τὴν πίστιν σας, ὦ Οὐγγροί, τὴν ἀνδρίαν σας καὶ
τὴν σταθερότητά μου. Ἰδοὺ παρακαταθέτω εἰς τὰς χεῖ-
ράς σας τὴν θυγατέρα καὶ τὸν υἱὸν τῶν βασιλέων σας
παρ' ὑμῶν προσδοκῶσι τὴν σωτηρίαν των!

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀπαγγελλθέντες λατινιστὶ ἠλέκτρισαν
τὴν Συνέλευσιν. Ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι ἀνίστανται,
τινὲς ὁρμῶσι μέχρι τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου ὡς κύμα
κορυφούμενον καὶ φλοισβοῦν, καὶ ὑπὲρ τὸ ὅποιον ὑφούται
ὑπερῆφάνως ἡ κεφαλὴ τῆς βασιλείας. Μὲ τὸ ξίφος
εἰς τὰς χεῖρας, μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς οἱ
Οὐγγροὶ κραυγάζουσιν ὁμοφώνως ὅλοι. Ἄς ἀποθάνωμεν
ὑπὲρ τοῦ βασιλείω μας τῆς Μαρίας Θερεσίας. Καὶ
ἐτήρησαν τὸν ὅρκον των.

Οὕτω περισωθεῖσα ἡ Αὐστρία διεφύλαξε τὸν βαθμὸν
τῆς εἰς τὴν Εὐρώπῃ· ἀλλὰ, φεῦ! ἐλησμόνησε ταχέως
τὴν γενναιότητα τῶν συμμάχων τῆς Οὐγγρων· τί λέ-
γω· τὴν ἐθεώρησεν ὡς ἔγκλημά των.

Ἡ Αὐστρία ἐμελέτησε κατὰ βάθος καὶ ἔβαλεν εἰς
πράξιν τὸν λόγον τοῦ Τακίτου, διὲ ἡ εὐγνωμοσύνη
φέρει δυστυχίαν εἰς τοὺς λαοὺς.

(Μετάφρ. Ι. Κ.)

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΑΣΣΟΣ.

Ἡ εἰμαρμένη τῶν πλείστων μεγάλων ἐπικῶν ποιη-
τῶν τοὺς κατεδίκασεν ἀεῖποτε εἰς τὴν καταδίωξιν,
τὴν πενίαν, τὴν ἐξορίαν, καὶ τὰς περιπετείας ἀπάσας
ὑπάρξεως δυστυχούς, ἐνεκα τῶν ἰδίων αὐτῶν παθῶν
καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζων·
ὡς ὁ Δάντης, ὁ Μίλτων καὶ ὁ Καμοένσος, οὕτω καὶ
ὁ Τάσος δὲν διέφυγε τὴν σκληρὰν ταύτην δοκιμα-
σίαν. Ὡς ποιητοῦ, τοῦ Βερνάρδου Τάσσου, ἐγεννήθη
τὴν 11 Μαρτίου 1544, ἐν Σορέντῃ, μικρᾷ τῆς Ἰτα-
λίας πόλει, ἡ τοποθεσία τῆς ὁποίας βρίθκει καλλονῶν
ἀπεριγράπτων.

Ἡ παιδικὴ αὐτοῦ ἡλικία παρίστησι ἐν τῶν περι-
εργότερων παραδειγματῶν νοσητικῆς προϋμότητος. Εἷς
τῶν βιογράφων αὐτοῦ ἀναφέρει ὅτι ἀπὸ τοῦ πρώτου
τῆς ἡλικίας του ἔτους ἤρξατο νὰ διμυλῇ ἀτραυλίστως·
ἐνῷ, τὸ περιεργότερον, ὁ Τάσος ἔσχεν ἐφ' ὅλην αὐ-
τοῦ τὴν ζωὴν τὸν λόγον βραδύν, καὶ εἰδὸς τι βιττα-
ρισμοῦ· ἐκ τῆς μικροτέρας αὐτοῦ ἡλικίας ἦν ἀεῖποτε
ἐμβριθὲς καὶ μελετητικὸς· οὐδὲ εἰδὸς τι αὐτὸν ποτὲ
γελῶντα, ἢ μειδιῶντα, ἢ κλαίοντα. Αἱ πρῶται αὐτοῦ
σπουδαὶ ὑπῆρξαν ἅπασι φιλολογικαὶ· μιμούμενος δὲ
τὸν πατέρα αὐτοῦ κατεγίνετο ἀδιακόπως εἰς συνθέ-
σεις ποιητικὰς, καὶ ἐνδελεχῇ ἀνάγνωσιν τῶν ποιημά-
των Δάντου, Πετράρχου, καὶ Βοκαχίου. Ὁ Βερ-
νάρδος βλέπων τὴν πρὸς τὴν ποίησιν κλίσιν τοῦ νέου
καὶ φεβηθεὶς περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ, ἠνάγκασεν

αὐτὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐκὼν ἀέκων τὰς ἐπιθυμητὰς
σπουδὰς του, καὶ ν' ἀκολουθήσῃ εἰς Παδοῦαν τὴν νο-
μικὴν. Τῷ ὄντι, ὁ Τορκουάτος ἤρξατο κατὰ τὸ δέκα-
τον ἔκτον ἔτος αὐτοῦ τὴν σπουδὴν τῆς νομικῆς ὑπὸ
τὸν διαδόχον Παγκρόλῃν· ἀλλὰ κατὰ τὸ δωδέκα-
τον ἔβδομον συνέθεσεν . . . ἔπος, τὸν Rinaldo, ποίη-
μα ἡρωϊκὸν εἰς ἄσματα δώδεκα, δημοσιευθὲν ἐν Βενε-
τίᾳ, καὶ τοι ἀκοντος τοῦ πατρὸς του κατὰ τὰ 1562,
καὶ τὸ ὅποιον ὑπεδέχθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὅλη ἡ Ἰτα-
λία. Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐποχὴν συνέλαβε τὴν
ιδεάν τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ ποιήματος τῆς Ἱερουσαλήμ,
οὗτινος μέρη τινα συνέθεσεν ἐν Βολωνίᾳ. Κατὰ δὲ τὰ
1565 προσελκλήθη εἰς Φερράραν ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου
Λουδοβίκου Δέστε, ὅστις κατέστησεν αὐτὸν ἓνα τῶν
εὐγενῶν του, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν γάμων τῆς
ἀρχιδουκίσσης τῆς Αὐστρίας μετὰ τοῦ δουκὸς Ἀλ-
φόνσου Β'. Τὰ συμπόσια ἅτινα ἔδωκεν ἐπὶ ἓνα σχε-
δὸν μῆνα ἡμεγαλοπρεπῆς καὶ ἐλευθέρως αὐτὴ αὐλὴ,
κατέπληξαν ἰσχυρῶς τὴν φαντασίαν τοῦ ποιητοῦ, τρα-
φέντος ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν μυθιστοριῶν τῶν ἰπ-
ποτικῶν χρόνων, καὶ βλέποντος ἤδη πραγματοποιέμενας
εἰς τὰ παῖγνια καὶ τοὺς ἀγῶνας τὰς λαμπροτέρας ρω-
μαντικὰς σκηνάς.

Μετὰ τὸ πέραν τῶν συμποσίων καὶ τῶν πανηγύ-
ρων τούτων ὁ Τάσος κατέστη οἰκεῖος τῆς δουικῆς
οἰκογενείας, καὶ ἐπαρουσιάσθη πρὸς τὰς ἀδελφὰς τοῦ
δουκὸς καὶ τοῦ καρδινάλιου, Λουκρητίαν καὶ Λεονώ-
ραν Δέστε· ἡ μήτηρ αὐτῶν ἀνέθρεψεν αὐτὰς δι' ἐπι-
μελοῦς ἀνατροφῆς, ἐμπνεύσασα αὐταῖς ἐκ παιδικῆς
ἡλικίας τὸν πρὸς τὰ γράμματα, τὴν ποίησιν καὶ τὴν
μουσικὴν ἔρωτα. Διὰ τῶν ἐνθαρρύνσεων τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτῶν Ἀλφόνσου, ὁ Τάσος ἐπανάλαβε τὴν πρὸ δύο
ἔτων διακοπεῖσταν σύνθεσιν τοῦ ποιήματος αὐτοῦ, ἀνα-
γιγνώσκων συγχρόνως τὰ μέλη αὐτοῦ εἰς τὰς δύο
πριγγιπέσσας. Μετὰ τινα χρόνον ἀνεχώρησεν εἰς
Γαλλίαν, ἀκόλουθος τοῦ καρδινάλιου Λουδοβίκου Δέστε·
ὅστις, ἐκ τῆς πρώτης πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλλίας
Κάρολον Θ', ἐπισκεφθεὶς, ἐπαρουσίασεν αὐτῷ τὸν
Τάσσον διὰ τῶν ἐξῆς λόγων. «Ἰδοὺ ὁ φάλης τοῦ
Γοδεφροῦ καὶ τῶν ἄλλων Γάλλων ἡρώων, οὗτινες
τοσάκις διέπρεψαν κατὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἱερου-
σαλήμ. » Ὁ Τάσος ἐγνώρισε καὶ ἐκαλλιέργει τὴν
φιλίαν τοῦ Ῥονσάνδου, ἡ φήμη τοῦ ὁποίου ἦν μεγίστη
κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν Γαλλίᾳ, καὶ πρὸς δι' ἀνε-
γνώσεν πολλὰ ἄσματα τοῦ ποιήματος αὐτοῦ Γοδε-
φροῦ (πρώτου τίτλου τῆς Ἱερουσαλήμ.) Συκοφαν-
τηθεὶς πρὸς τὸν καρδινάλιον, καὶ δυσαρεστηθεὶς ἐγ-
κατέλειψεν αὐτὸν ἵνα ἐπιστρέψῃ ἐν Ἰταλίᾳ, ἐνθα
ἐπέτυχε θέσιν ἐντιμον ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Φερράρας
παρὰ τῷ Ἀλφόνσῳ. Ἐνῷ δὲ περιηγεῖτο μετὰ τοῦ
δουκὸς ἐν Ῥώμῃ, ἔσχεν ὁ ποιητὴς τὴν εὐκαιρίαν πρὸς
σύνθεσιν τοῦ ὠραίου αὐτοῦ ποιμηνικοῦ δράματος, τοῦ
Ἀμύντα, πρωτοτύπου τῆς δραματικῆς, καὶ ἀρι-
στουργῆματος τῆς Ἰταλικῆς φιλολογίας. Ὅκτω ἔτη
μετὰ ταῦτα συνώδευσε τὸν δούκα τῆς Φερράρας, κα-
τὰ τινα πρὸς τὸν Ἑρρίκον Γ'. ὁδοιπορίαν αὐτοῦ· τὸ
δὲ ἐπόμενον ἔτος, 1575, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐ-
τοῦ ἐτελείωσε τὸ ἀριστοῦργημα τῆς Ἰταλικῆς ποιή-
σεως, τὴν ἐλευθέραν Ἱερουσαλήμ. Ἐκτοτε ἤρξαν-
το πλέον αἱ δυστυχίαι τοῦ ποιητοῦ τούτου, ἐπεὶ δὴ